

Ezüst négyszögben Európa jövőjéről

Nemzetközi festészeti triennálé anyaga Váradon

A Kárpátok Eurorégió Ezüst Négyszög Nemzetközi Festészeti Triennáléja a térség első nagy, független nemzetközi művészeti kezdeményezése. 1994 óta rendezi meg a lengyelországi Przemysł Kortárs Művészeti Galéria. A rendezvény védnöke Lengyelország elnöke, Andrzej Duda.

A biennáléként induló – az első négy alkalommal kétévenként megrendezett – verseny 2003-tól jelentkezik triennáléként, és jelenleg a legnagyobb kortárs művészeti rendezvény Európa keleti részében, melyre bárki benevezhet. Romániából Szatmár, Máramaros, Bihar, Suceava, Szilágy, Botoșani és Hargita megyék vettek részt a tizedik alkalommal 2018-ban megrendezett versenyen. A nagyváradi Körösvidéki Múzeum, a kassai Východoslovenská Galéria (Szlovákia), az eperjesi Sárosi Galéria (Szlovákia), a lvivi Képzőművészeti Akadémia (Ukrajna), a debreceni MODEM Múzeum, a miskolci Herman Ottó Múzeum és a Miskolci Galéria már kezdettől a kezdeményezés együttműködő partnerei voltak.

Az Ezüst Négyszög öt különböző ország festőinek ad lehetőséget arra, hogy megmutatkozzanak egymásnak és a nagyközönségnek, a Triennálék anyaga pedig kilenc városban tekinthető meg: Przemysł, Krosno, Rzeszów, Lviv (Lemberg), Debrecen, Miskolc, Kassa, Eperjes és Nagyvárad. A triennálé fő kiállítása 2018 júniusában nyílt meg a Przemysł melletti Krasiczyni vár ARP Galériájában, majd Krosno, Rzeszów és Kielce után Magyarországon keresztül Nagyváradra is elérkezett. Tavaly ősszel, október 10. és november 10. között volt látogatható a Körösvidéki Múzeumban. A megnyitón közreműködött Janusz Cywicki, a kezdeményező lengyel galéria képviselőjében.

Lengyelország 2018 novemberében ünnepelte államisága viszszanyerésének 100. évfordulóját. A kerek évforduló több európai nemzet, így a magyarok és a románok számára is hason-

lóan fontos. A jubileum kapcsán többen is feltették a kérdést, vajon száz évvel a hátunk mögött, sok-sok évtized emlékét hordozva magunkban milyennek találjuk Európa jelenét és milyen jövőre számíthatunk a kontinensen. A 2018-as triennálé mottója éppen ezért *Európa jövője – egység a sokszínűségben* volt. Ennek az Európára jellemző sokszínűségnek és a közös pontoknak (kultúra, művészet) a megnevezése és értelmezése adta a seregszemle alapját, az időszerű problémákra igyekeztek egyéni, személyes válaszokat keresni a művészek, akik véleményük szabad kinyilvánítására kaptak lehetőséget. A témát Kákóczki András, a Miskolci Galéria Városi Művészeti Múzeumának művészettörténésze, a triennálé művészeti kurátora adta meg, ilyen kérdések felvetésével: Mi lesz az európai kultúrával? Milyen lesz európainak lenni? Túléli-e egyáltalán Európa a most zajló változásokat?

A benevezett száz alkotással a Kárpátok régiójának hetven művésze reflektált napjaink kérdéseire és eseményeire. A díjazottak között magyar és román neveket is találunk: Lenkey-Tóth Péter *Lány* című alkotása nagydíjat nyert, Teofil Ioan Știop *Leviathán* című műve pedig különdíjat.

Intenzív kifejezésmóddal találkozunk a legvisszafogottabb alkotásnál is, érdekes formák és sokszor erőteljes színvilág ragadják meg a tekintetünket és a képzeletünket. A festészetben színgazdagságot keres és talál a művészetbarát közönség, és bár többségükben színesek az alkotások, mégis szürke (jelen- és jövő)képet festenek, igencsak sötét, ijesztő tartalmakat közvetítenek. Jóllehet a festmények majdnem mindegyikének van címe, a névadás mégis keveset segít az értelmezésben. Számos képen párbeszéd figyelhető meg a múlt és a jelen között, amit nem lehet egyetlen szóban vagy szókapcsolatban érzékeltetni, így a legheterogénebb alkotásban is ott a homogenitás – az átfedés –, illetve a monokromatikus vagy akromatikus ábrázolásokban is ott a mögöttes tartalom színe: a szürke, a fekete.

Érdekes formákat találunk az alkotások többségénél, amelyek a szürrealizmust idézik, absztrakt figurális megoldásokat a formailag egyszerűsített jelenetekben is. A festők fantáziájából formai deformáltság születik, s ez igényli a képen való elmélyülést: szétdarabolt és újra összerakott képe-

Andrzej Rułka: *Menekültek*

ket kell a nézőnek magának is összeraknia és jelentéssel felruházni, éppen ezért meghökkentőbb a látvány. Ez különösen kitűnik például az emberi formájú *Szitakötő* (Valentyna Koziar, Ukrajna), az *Európa szabadsága* (Roman Opaliński, Ukrajna), az *Összekapcsolások* (Adriene Greti Papiu, Románia) a *Menekültek* (Andrzej Rułka, Lengyelország) – az arcok egymásba mosódottságával –, a *Város* (Elżbieta Cieszyńska, Lengyelország) – látszólag egyforma vonalaival és színeivel, de más-más formákkal, azaz egységgel a sokszínűségben –, *A dialógus terepe IV.* (Lukasz Cywicki, Lengyelország) – kettős mércéjével és feldaraboltságával –, az *Önazonosak* (Małgorzata Drozd-Witek, Lengyelország) – különbözőségével –, Magdalena Cywicka *Emlékemben II.* (szintén nagydíjas) és hasonló, a címeken messze túlmutató festmények esetében.

Az alkotások a művészi szabadság példái is egyben, a szabad gondolkodás egységének képviselői a sokszínűségben. Együttes szemlélésük nyomán egyre sötétebb kép sejlik fel Európa jövőjéről. Nemcsak a jövőképünk rendül meg, hanem a kontinens múltját és létét meghatározó alapok is: a szabadság, a demokrácia. Ám Európa népessége csak tanúként van jelen ebben a folyamatban, és éppen úgy, ahogyan egy kiállítóteremben teszi, csupán szemlélődik.

Nem lesz tehát boldogabb az ember, ha megtekinti ezeket a festményeket. Mélyszántó és terhes gondolatokba

merülve távozik a kiállítótermekből, és lehet, hogy elfojt egy-két gúnyos mosolyt. Aztán pedig felejteni akar, nem ezeknek a képeknek az Európáját akarja látni – sem most, sem később, sem semmikor –, mert ezeknek a képeknek az Európájában csupán arra marad lehetősége, hogy felidézze a

múltat – szépségeivel és rútságaiival együtt –, konstatálja a szomorú jelent és tehetetlenül várja a jövőt.

SZAMOS MARIANN